

2.

Teresa Konarska

Wszystko o kwalifikacjach po zmianach

Nowe rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 12 marca 2009 r. w sprawie szczególnych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli¹ wchodzi w życie 1 września 2009 r., z wyjątkiem przepisu dotyczącego kwalifikacji do prowadzenia zajęć w zakresie udzielania pierwszej pomocy (*novum*), który będzie obowiązywał dopiero od 1 września 2010 r.

Zmiany dokonane w rozporządzeniu nie są rewolucyjne, ale dość istotne. Najważniejsze z nich dotyczą:

- zmiany formuły zbliżania przedmiotów;
- wprowadzenia zajęć w zakresie udzielania pierwszej pomocy, co będzie wymagało uzyskania odrębnych kwalifikacji z ratownictwa medycznego;
- liberalizacji przepisów o kwalifikacjach dotyczących zajęć w świetlicy oraz internacie, polegającej na daniu możliwości wszystkim nauczycielom danej szkoły podjęcia „w ramach innych zajęć i czynności wynikających z zadań statutowych szkoły” dwóch lub jednej godziny w tygodniu. Wynika to z art. 42 ust. 2 lit. a, b Karty Nauczyciela² (przepis ten wchodzi w życie od 1 września 2009 r.).

Dla dyrektora szkoły, który musi ustalać kwalifikacje w momencie nawiązania stosunku pracy lub weryfikować je później w czasie trwania zatrudnienia, doprecyzowanie i uporządkowanie wymagań kwalifikacyjnych jest niezwykle istotne. Równie ważne jest, aby przepisy rozporządzenia określające kwalifikacje były zapisane bardzo precyzyjnie, tak aby

¹ Rozporządzenie to zostało skierowane do druku w Dzienniku Ustaw, jednak do momentu oddania niniejszego numeru do druku nie zostało opublikowane.

² Ustawa z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (DzU z 2006 r., nr 97, poz. 674 z późn. zm.); dalej także Karta lub KN.

nie budziły żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Dodajmy, że powinny być także uproszczone, przez co są bardziej czytelne.

Nowe rozporządzenie zapewne dopiero wychodzi naprzeciw tym wymaganiom...

Inna formuła zbliżania

Najistotniejszą zmianą zawartą w nowym rozporządzeniu jest odejście od możliwości zbliżania przedmiotów, czyli uznania ukończonego kierunku (specjalności) studiów za zbliżony do nauczanego przedmiotu (prowadzonych zajęć – *expressis verbis*, czyli tak, jak to było w poprzednim rozporządzeniu).

Nowe rozporządzenie proponuje inną formułę zbliżania. Według starego rozporządzenia, kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela posiadała m.in. osoba, która ukończyła studia magisterskie lub wyższe zawodowe na kierunku zgodnym lub zbliżonym z nauczaniem przedmiotem lub rodzajem prowadzonych zajęć. Obecnie wymagania kwalifikacyjne określono jako konieczność ukończenia studiów wyższych na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami lub **ukończenia studiów wyższych na kierunku, którego zakres określony w standardzie kształcenia dla danego kierunku w grupie treści podstawowych i kierunkowych obejmuje treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć**. Niewątpliwie mamy więc do czynienia z innym zakresem zbliżania, o którym będzie decydował dyrektor szkoły. *Notabene*, robił to także dotychczas, gdyż jak pamiętamy, Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 12 maja 2004 r.³ orzekł, że zbliżanie przedmiotu przez kuratora oświaty jest niezgodne z art. 9 ust. 2 Karty Nauczyciela oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP⁴. Od 31 maja 2004 r., czyli od daty ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego, kuratorzy nie posiadali takich kompetencji. Instytucja zbliżania jednak pozostała. Wobec nieokreślenia innego podmiotu, który mógłby dokonywać tej czynności, dokonywał tego pracodawca.

Zwróćmy uwagę, że nowy przepis nie określa także podmiotu, który oceniałby relacje między standardem kształcenia a nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami. W związku z tym, pozostanie to w kompetencji dyrektora szkoły.

Kwalifikacje w ujęciu kaskadowym

W nowym rozporządzeniu przyjęto klucz, że kwalifikacje określa się adekwatnie do:

- typu i rodzaju szkół oraz placówek (szkoły podstawowe, ponadgimnazjalne, zakłady poprawcze itd.),
- konkretnych stanowisk lub zawodów (np. bibliotekarz, nauczyciel religii) oraz
- specyficznych przedmiotów (języki obce).

Wprowadzono także zasadę kaskadowości, polegającą na tym, że nauczyciel mający kwalifikacje do szkoły o wyższym poziomie, np. ponadgimnazjalnej, ma kwalifikacje do szkół o niższym poziomie, np. podstawowej, z wyjątkiem bardzo specyficznych placówek.

³ Sygn. akt U 1/04.

⁴ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (DzU nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

Szkoły ponadgimnazjalne

Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w zakładach kształcenia nauczycieli⁵, placówkach doskonalenia nauczycieli, poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych, bibliotekach pedagogicznych, kolegiach pracowników służb społecznych, liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych, technikach, uzupełniających liceach ogólnokształcących, technikach uzupełniających i szkołach policealnych posiada osoba, która ukończyła: **studia magisterskie na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami lub te studia na kierunku, którego zakres określony w standardzie kształcenia dla tego kierunku studiów w grupie treści podstawowych i kierunkowych obejmuje treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz posiada przygotowanie pedagogiczne** (zauważmy możliwość zbliżania).

W tych placówkach mogą nauczać także osoby, które mają studia magisterskie na kierunku (specjalności) innym niż wymieniony wyżej i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz posiadają przygotowanie pedagogiczne.

Uwaga, kwalifikacje do zajmowania stanowiska **nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych** w tych szkołach posiada również osoba, która ukończyła: **studia pierwszego stopnia na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub na tym kierunku, którego zakres określony w standardzie kształcenia dla tego kierunku studiów w grupie treści podstawowych i kierunkowych obejmuje treści nauczanego przedmiotu oraz posiada przygotowanie pedagogiczne** (zauważmy możliwość zbliżania).

Przygotowanie pedagogiczne

Przez przygotowanie pedagogiczne należy rozumieć nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną – w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin; w przypadku nauczycieli praktycznej nauki zawodu niezbędny wymiar zajęć z zakresu przygotowania pedagogicznego wynosi nie mniej niż 150 godzin; o posiadaniu przygotowania pedagogicznego świadczy dyplom ukończenia studiów lub inny dokument wydany przez uczelnię, dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli lub świadectwo ukończenia kursu kwalifikacyjnego.

Zgodnie z przepisem przejściowym nowego rozporządzenia, za odbycie praktyki pedagogicznej uznaje się pracę w szkole lub placówce, pod warunkiem uzyskania jej pozytywnej oceny w wypadku nauczycieli zatrudnionych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia i uzupełniających przygotowanie pedagogiczne oraz nauczycieli stażystów.

Określony wymiar przygotowania pedagogicznego nie dotyczy osób, które przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 10 października

⁵ Przez zakład kształcenia nauczycieli należy rozumieć kolegium nauczycielskie, nauczycielskie kolegium języków obcych, studium nauczycielskie, studium wychowania przedszkolnego, studium nauczania początkowego lub pedagogiczne studium techniczne.

1991 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji (...) ⁶ uzyskały przygotowanie pedagogiczne w formach i wymiarze zgodnym z obowiązującymi wówczas przepisami.

Studia

Przez studia pierwszego stopnia należy rozumieć:

- studia licencjackie,
- inżynierskie lub
- studia wyższe zawodowe.

Przez studia magisterskie należy rozumieć:

- studia drugiego stopnia lub
- jednolite studia magisterskie.

Przez studia wyższe, bez bliższego określenia, należy rozumieć:

- studia wyższe, o których mowa wyżej.

Gimnazja i zasadnicze szkoły zawodowe

Tu mamy istotną zmianę, polegającą przede wszystkim na znacznym podniesieniu wymagań kwalifikacyjnych w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w zasadniczych szkołach zawodowych. Obecnie nauczyciel zasadniczej szkoły zawodowej będzie musiał legitymować się wykształceniem co najmniej wyższym zawodowym oraz przygotowaniem pedagogicznym, a nie tak jak dotychczas – wykształceniem na poziomie zakładu kształcenia nauczycieli. Uzasadnienie tej zmiany to fakt, że zasadnicze szkoły zawodowe są szkołami ponadgimnazjalnymi, których ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. W związku z powyższym, wymagania kwalifikacyjne niezbędne do zajmowania stanowiska nauczyciela w tych szkołach winny być określone co najmniej na poziomie jaki został określony w gimnazjach.

Tak więc kwalifikacje do nauczania w gimnazjach i zasadniczych szkołach zawodowych ma osoba, która ma kwalifikacje takie jak nauczyciele w szkołach ponadgimnazjalnych (patrz wyżej) lub ukończyła studia pierwszego stopnia na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami albo te studia, na kierunku którego zakres określony w standardzie kształcenia dla tego kierunku studiów, w grupie treści podstawowych i kierunkowych, obejmuje treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz posiada przygotowanie pedagogiczne (zauważmy możliwość zbliżania).

W tych szkołach nauczać może także osoba, która ukończyła studia wyższe na kierunku (specjalności) innym niż wymieniony wyżej, a ponadto ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 10 października 1991 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia (DzU nr 98 poz. 433).

Kurs kwalifikacyjny

Przez kurs kwalifikacyjny należy rozumieć kurs kwalifikacyjny z zakresu określonego przedmiotu, prowadzonych zajęć lub przygotowania pedagogicznego, organizowany zgodnie z przepisami w sprawie warunków i trybu tworzenia, przekształcania i likwidowania oraz organizacji i sposobu działania placówek doskonalenia nauczycieli, którego ukończenie umożliwi nauczycielowi posiadającemu poziom wykształcenia wymagany od nauczycieli danego typu szkoły lub rodzaju placówki uzyskanie kwalifikacji do nauczania tego przedmiotu, prowadzenia tych zajęć lub przygotowania pedagogicznego.

Praktyczna nauka zawodu

Nauczyciele tej specjalności zatrudniani są nie tylko w zasadniczych szkołach zawodowych, ale także w technikach, technikach uzupełniających i szkołach policealnych, w tym w szkołach w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Niezależnie, w której placówce uczą, uznaje się, że kwalifikacje posiada osoba, która:

- ma poziom wykształcenia określony dla szkół ponadgimnazjalnych i gimnazjów lub
- legitymuje się dyplomem ukończenia pedagogicznego studium technicznego lub
- posiada świadectwo dojrzałości i dokument potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zakresie zawodu, którego będzie nauczać, oraz przygotowanie pedagogiczne, a także co najmniej dwuletni staż pracy w zawodzie, którego będzie nauczać, lub
- posiada tytuł **mistrza w zawodzie**, którego będzie nauczać oraz przygotowanie pedagogiczne.

Zauważmy, że osoba zawsze musi mieć przygotowanie pedagogiczne.

Szkoły podstawowe, przedszkola (...)

W tej grupie szkół, rozporządzenie wyraźnie wskazuje na odrębne, specyficzne kwalifikacje nauczycieli przedszkoli i klas I–III szkół podstawowych oraz wychowawców szkolnych w schroniskach młodzieżowych. Nauczyciele, którzy ukończą wskazane w rozporządzeniu studia lub zakłady kształcenia także mogą prowadzić zajęcia w tych placówkach. Zgodnie z wytycznymi rozporządzenia, **kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w przedszkolach, szkołach podstawowych, placówkach wychowania pozaszkolnego, placówkach zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania ma osoba, która ukończyła:**

- studia magisterskie na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami oraz posiada przygotowanie pedagogiczne;
- studia, które predestynują ją do nauczania w gimnazjum (patrz wyżej) lub która:
- ukończyła zakład kształcenia nauczycieli w specjalności odpowiadającej nauczalnemu przedmiotowi lub prowadzonym zajęciami lub
- ukończyła zakład kształcenia nauczycieli w specjalności innej niż wymieniona (patrz wyżej), a ponadto ukończyła kurs kwalifikacyjny w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć.

Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w przedszkolach i klasach I–III szkół podstawowych posiada również osoba, która ukończyła:

- studia wyższe na kierunku pedagogika w specjalności przygotowującej do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym lub wczesnoszkolnym lub
- zakład kształcenia nauczycieli w specjalności przygotowującej do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym lub wczesnoszkolnym.

Z kolei w szkolnych schroniskach młodzieżowych może uczyć osoba, która ukończyła:

- studia wyższe na dowolnym kierunku (specjalności) oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- zakład kształcenia nauczycieli w dowolnej specjalności.

Wychowawca świetlicy i internatu

Jest to nowa regulacja. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela-wychowawcy w świetlicach szkolnych i nauczyciela-wychowawcy w internatach – posiada osoba, która: ukończyła studia wyższe na kierunku pedagogika w specjalności odpowiadającej prowadzonym zajęciom lub ukończyła studia wyższe na dowolnym kierunku (specjalności) i studia podyplomowe z zakresu prowadzonych zajęć, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Wychowawcą świetlicy i w internacie może być także nauczyciel, który nie ma tych specjalistycznych kwalifikacji, tylko te wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły, w której prowadzona jest świetlica szkolna lub internat. Niewątpliwie ta liberalizacja wymagań skorelowana jest z art. 42 ust. 2 pkt 2 KN, gdzie mówi się, że w ramach czasu pracy oraz ustalonego wynagrodzenia, nauczyciel obowiązany jest realizować inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze, uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów, w tym że w ramach tych zajęć:

- nauczyciel szkoły podstawowej i gimnazjum, w tym specjalnych, jest obowiązany prowadzić zajęcia opieki świetlicowej lub zajęcia w ramach godzin przeznaczonych w ramowych planach nauczania do dyspozycji dyrektora szkoły, z wyjątkiem godzin przeznaczonych na zwiększenie liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w wymiarze 2 godzin w tygodniu;
- nauczyciel szkoły ponadgimnazjalnej, w tym specjalnej, jest obowiązany prowadzić zajęcia w ramach godzin przeznaczonych w ramowych planach nauczania do dyspozycji dyrektora szkoły, z wyjątkiem godzin przeznaczonych na zwiększenie liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w wymiarze 1 godziny w tygodniu.

Stanowisko nauczyciela-pedagoga

Rodzaj i poziom kwalifikacji nauczyciela-pedagoga – zwróćmy uwagę na tę składnię – która sugeruje, że mamy do czynienia z nauczycielem, który jest pedagogiem, a nie pedagogiem w sensie wykonywany zawód – jest następujący:

Do szkół ponadgimnazjalnych kwalifikacje ma osoba, która ukończyła studia magisterskie na kierunku pedagogika w specjalności odpowiadającej prowadzonym zajęciom lub na dowolnym kierunku i studia podyplomowe w zakresie prowadzonych zajęć oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Natomiast kwalifikacje w gimnazjach, przedszkolach, szkołach podstawowych, placówkach wychowania pozaszkolnego, placówkach zapewniających uczniom opiekę poza

miejszem stałego zamieszkania ma osoba, która ma kwalifikacje takie jak nauczyciel-pedagog w szkole ponadgimnazjalnej (patrz wyżej) lub ukończyła studia pierwszego stopnia: na kierunku pedagogika w specjalności odpowiadającej prowadzonym zajęciom lub na dowolnym kierunku (specjalności) i studia podyplomowe z zakresu prowadzonych zajęć, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

W przedszkolach, szkołach i placówkach specjalnych, w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych oraz ośrodkach socjoterapii, a także w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, w zakładach poprawczych i szkołach tam zorganizowanych dla nieletnich z upośledzeniem umysłowym, nauczycielem-pedagogiem może być osoba, która ma kwalifikacje do szkół ponadgimnazjalnych, szkół podstawowych, przedszkoli (patrz wyżej), a ponadto ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów lub rodzaju placówki.

W tych placówkach mamy liberalizację kwalifikacji nauczyciela-pedagoga, gdyż może nim być także osoba, która może zajmować stanowisko nauczyciela w tychże placówkach, a ponadto ukończyła studia podyplomowe w zakresie pedagogiki specjalnej odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów lub rodzaju placówki. Ponadto to stanowisko może zajmować także osoba, która jest absolwentem kierunku pedagogika lub pedagogika specjalna w specjalności odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów lub rodzaju placówki oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Stanowisko nauczyciela-logopedy

Podobnie jak przy pedagogu, mówimy o stanowisku nauczyciela, czyli osobie zatrudnionej jako nauczyciel, a nie odrębnie jako logopeda. To zastrzeżenie jest ważne, gdyż w niektórych większych placówkach zatrudnieni są także logopedzi.

Nauczycielem-logopedą **w szkołach i placówkach ponadgimnazjalnych** jest osoba, która ukończyła: studia magisterskie w zakresie logopedii lub studia magisterskie na dowolnym kierunku i studia podyplomowe w zakresie logopedii oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Nauczyciele-logopedzi zatrudnieni **w szkołach i placówkach gimnazjalnych, w zasadniczych szkołach zawodowych, w szkołach specjalnych, w ośrodkach wychowawczych i ośrodkach socjoterapii, a także w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, w tym z upośledzeniem umysłowym**, mogą mieć kwalifikacje określone wyżej lub ukończyć studia pierwszego stopnia w zakresie logopedii lub studia pierwszego stopnia na dowolnym kierunku (specjalności) i studia podyplomowe w zakresie logopedii oraz posiadać przygotowanie pedagogiczne.

Stanowisko doradcy zawodowego

Rozporządzenie wymienia trzy grupy doradców zawodowych, w zależności od miejsca zatrudnienia:

Zatrudnieni **w szkołach i placówkach ponadgimnazjalnych** muszą ukończyć studia magisterskie w zakresie doradztwa zawodowego lub takie studia na dowolnym kierunku i studia podyplomowe z zakresu doradztwa zawodowego oraz posiadać przygotowanie pedagogiczne.

Z kolei kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela-doradcy zawodowego w **gimnazjach i zasadniczych szkołach zawodowych oraz w przedszkolach i szkołach podstawowych, placówkach wychowania pozaszkolnego, placówkach zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego miejsca zamieszkania** ma osoba, która posiada kwalifikacje wymienione wyżej lub ukończyła studia pierwszego stopnia w zakresie doradztwa zawodowego lub takie studia na dowolnym kierunku (specjalności) i studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Trzecia grupa nauczycieli-doradców zawodowych zatrudniona w **szkołach i placówkach specjalnych, w ośrodkach wychowawczych i ośrodkach socjoterapii, a także w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, w tym dla nieletnich z upośledzeniem umysłowym**, posiada osoba, która ma kwalifikacje określone wcześniej, a ponadto ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej, odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów lub rodzaju placówki.

Nauczyciel-pedagog i psycholog w rodzinnym ośrodku diagnostyczno-konsultacyjnym

Kwalifikacje do zajmowania stanowiska w tym ośrodku ma osoba, która spełnia wymagania określone w przepisach w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych.

Nauczyciel bibliotekarz szkolny

Nauczyciel-bibliotekarz posiada kwalifikacje, jeżeli ukończył studia wyższe w zakresie bibliotekoznawstwa na poziomie wymaganym od nauczycieli danego typu szkoły lub rodzaju placówki lub posiada wykształcenie na poziomie wymaganym do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły lub rodzaju placówki, a ponadto ukończył:

- studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie bibliotekoznawstwa **lub**
- pomaturalne studium bibliotekarskie.

Musi posiadać przygotowanie pedagogiczne.

Nauczycielem-bibliotekarzem w szkole podstawowej może zostać także osoba, która ukończyła zakład kształcenia nauczycieli w specjalności bibliotekoznawstwo.

Nauczyciel religii

Do nauczania tego przedmiotu kwalifikacje posiada osoba, która spełnia wymagania kwalifikacyjne określone w porozumieniach pomiędzy ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania a Konferencją Episkopatu Polski Kościoła Katolickiego oraz właściwymi władzami zwierzchnimi kościołów lub innych związków wyznaniowych.

Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych z wychowania fizycznego

Chodzi tu o prowadzenie form pozalekcyjnych lub pozaszkolnych oraz zajęć szkolenia sportowego w szkołach i klasach sportowych oraz szkołach mistrzostwa sportowego. Należy podkreślić, że nie jest to stanowisko nauczyciela.

Kwalifikacje do prowadzenia tych zajęć ma osoba, która ma te same kwalifikacje, co nauczyciel w-fu lub posiada świadectwo dojrzałości i tytuł zawodowy trenera lub instruktora

w określonej dyscyplinie sportu, uzyskany zgodnie z przepisami w sprawie kwalifikacji, stopni i tytułów zawodowych w dziedzinie kultury fizycznej oraz szczegółowych zasad i trybu ich uzyskiwania oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Zajęcia dotyczące udzielania pierwszej pomocy

Zajęcia edukacyjne w zakresie udzielania pierwszej pomocy w szkołach i placówkach działających w systemie oświaty będą obowiązywały od 1 września 2010 r. Kwalifikacje do prowadzenia takich zajęć będzie miała osoba, która legitymuje się zaświadczeniem potwierdzającym posiadanie przygotowania do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy, uzyskanym zgodnie z rozporządzeniem wydanym na podstawie art. 8 ust. 5 ustawy z 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym⁷, który wejdzie w życie 1 września 2009 r. (art. 67 pkt 3 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym). To oznacza, że od 1 września 2009 r. nauczyciele powinni mieć możliwość uzyskiwania zaświadczeń potwierdzających posiadanie przygotowania do prowadzenia tych zajęć edukacyjnych. Istnieje też możliwość potwierdzenia takich kwalifikacji na podstawie innych szkoleń, np. z zakresu bhp, wszakże pod warunkiem, że nauczyciel na ich podstawie uzyskał kwalifikacje do prowadzenia zajęć o udzielaniu pierwszej pomocy.

Wychowawcy w ośrodkach wychowawczych, socjoterapii i w szkołach

W rozporządzeniu uregulowano kwalifikacje niezbędne do zajmowania stanowiska wychowawcy w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych oraz młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, a także stanowiska nauczyciela w szkołach wchodzących w skład młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii.

Kwalifikacje do zajmowania stanowiska wychowawcy w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych oraz młodzieżowych ośrodkach socjoterapii będzie posiadać osoba, która ukończyła studia wyższe w zakresie resocjalizacji lub socjoterapii oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub osoba, która ukończyła studia wyższe na dowolnym kierunku (specjalności) i studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie resocjalizacji lub socjoterapii, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub osoba, która ukończyła zakład kształcenia nauczycieli w specjalności resocjalizacja lub socjoterapia lub osoba, która ukończyła zakład kształcenia nauczycieli w dowolnej specjalności i kurs kwalifikacyjny w zakresie resocjalizacji lub socjoterapii.

Szkoły i placówki podtrzymujące tożsamość narodową

Kwalifikacje do nauczania lub prowadzenia zajęć w grupach, oddziałach, przedszkolach lub szkołach umożliwiających uczniom podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej posiada osoba, która ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w przedszkolu lub w danym typie szkoły, a ponadto zna język danej mniejszości narodowej, etnicznej lub język regionalny, w którym naucza lub prowadzi zajęcia. Znajomość języka potwierdza się dyplomem ukończenia studiów wyższych na kierunku filologia w specjalności danego języka, dyplomem ukończenia nauczycielskiego kolegium języków obcych w specjalności odpowiadającej danemu językowi lub świadectwem

⁷ DzU nr 191, poz. 1410 z późn. zm.

znajomości danego języka. Dodajmy, że mówi o tym art. 11 ust. 3 ustawy z 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym⁸. Potwierdzeniem znajomości języka może być także zaświadczenie wydane przez organizację społeczną mniejszości narodowej, etnicznej lub społeczności posługującej się językiem regionalnym.

Szkolnictwo specjalne

Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w: przedszkolach i szkołach specjalnych na różnym poziomie, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodkach wychowawczych, dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, szkołach specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, ośrodkach umożliwiających dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim oraz dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, a także kwalifikacje do prowadzenia zajęć rewalidacyjno-wychowawczych z dziećmi i młodzieżą z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim posiada osoba, która: **ukończyła studia wyższe w zakresie oligofrenopedagogiki lub ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły lub rodzaju placówki, a ponadto ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie oligofrenopedagogiki lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli w specjalności oligofrenopedagogika.**

W szkołach i placówkach wymienionych wyżej, z niepełnosprawnościami innymi niż wymienione wcześniej, może pracować osoba, która ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w przedszkolu, danym typie szkoły lub rodzaju placówki, określone w § 2–5, a ponadto ukończyła:

- studia wyższe na kierunku pedagogika lub pedagogika specjalna w zakresie odpowiednim do niepełnosprawności uczniów lub
- zakład kształcenia nauczycieli w specjalności odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów lub
- studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów.

Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela-wychowawcy w tych szkołach i placówkach posiada osoba, która:

- ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły lub rodzaju placówki, a ponadto ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów lub
- ukończyła studia wyższe w zakresie odpowiednim do niepełnosprawności uczniów lub
- ukończyła zakład kształcenia nauczycieli w specjalności odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów lub
- ukończyła studia wyższe na dowolnym kierunku (specjalności) i studia podyplomowe

⁸ DzU nr 17, poz. 141 z późn. zm.

we lub kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub

- ukończyła zakład kształcenia nauczycieli w innej specjalności niż ta adekwatna do niepełnosprawności uczniów i kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów.

Wczesne wspomaganie rozwoju

Kwalifikacje do prowadzenia zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dziecka posiada osoba, która ukończyła studia magisterskie na kierunku psychologia albo studia wyższe na kierunku pedagogika lub pedagogika specjalna, w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka lub te studia bez specjalności wczesnego wspomagania ale z ukończeniem studiów podyplomowych w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Kształcenie ustawiczne

Do zajmowania stanowiska nauczyciela w placówkach kształcenia ustawicznego, placówkach kształcenia praktycznego oraz ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego predestynowana jest osoba, która ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły w zakresie przedmiotu lub zajęć, które prowadzi.

Języki obce

Poziom i rodzaj kwalifikacji językowych jest uzależniony tylko od rodzaju szkoły lub placówki. W porównaniu z poprzednimi przepisami, nastąpiła bardzo duża zmiana w określeniu tych kwalifikacji. Chodzi przede wszystkim o typ uczelni i rodzaj ukończonych studiów i kursów.

W nauczycielskich kolegiach języków obcych kwalifikacje do nauczania języków obcych i innych przedmiotów wykładanych w języku obcym posiada osoba, która ukończyła studia magisterskie na kierunku filologia w specjalności danego języka obcego lub lingwistyki stosowanej w zakresie danego języka obcego lub studia wyższe w kraju, w którym językiem urzędowym jest dany język obcy nauczany w kolegium oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

W przedszkolach, szkołach i placówkach, z wyjątkiem nauczycielskich kolegiów języków obcych, przygotowanie zawodowe do nauczania ma osoba, która posiada kwalifikacje określone wyżej lub ukończyła studia pierwszego stopnia na kierunku filologia w specjalności danego języka obcego lub lingwistyki stosowanej w zakresie danego języka obcego i ma przygotowanie pedagogiczne lub ukończyła nauczycielskie kolegium języków obcych w specjalności odpowiadającej danemu językowi obcemu.

Takie kwalifikacje ma także osoba, która ukończyła studia wyższe na dowolnym kierunku (specjalności) i legitymuje się:

- świadectwem złożenia państwowego nauczycielskiego egzaminu z danego języka obcego stopnia II, o którym mowa w załączniku do rozporządzenia, lub
- świadectwem znajomości danego języka obcego w stopniu zaawansowanym lub biegłym, o którym mowa w załączniku do rozporządzenia, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

W przedszkolach, szkołach podstawowych i placówkach wychowania pozaszkolnego

oraz placówkach zapewniających opiekę i wychowanie uczniom poza miejscem stałego zamieszkania, przygotowanie zawodowe posiada również osoba, która ukończyła zakład kształcenia nauczycieli w dowolnej specjalności oraz legitymuje się:

- świadectwem złożenia państwowego nauczycielskiego egzaminu z danego języka obcego stopnia I lub II, o którym mowa w załączniku do rozporządzenia, lub
- świadectwem znajomości danego języka obcego w stopniu zaawansowanym lub biegłym, o którym mowa w załączniku do rozporządzenia oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- legitymuje się świadectwem dojrzałości i świadectwem złożenia państwowego nauczycielskiego egzaminu z danego języka obcego stopnia I lub II, o którym mowa w załączniku do rozporządzenia.

Kwalifikacje do nauczania języków obcych w przedszkolach i klasach I–III szkół podstawowych posiada również osoba, która ma kwalifikacje do pracy w przedszkolach lub klasach I–III szkół podstawowych, wymienione wcześniej, a ponadto legitymuje się świadectwem znajomości danego języka obcego w stopniu co najmniej podstawowym, o którym mowa w załączniku do rozporządzenia, i która ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie wczesnego nauczania danego języka obcego.

W szkołach lub oddziałach dwujęzycznych przedmiotów innych niż języki obce oraz do prowadzenia zajęć w języku obcym posiada osoba, która ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły, a w zakresie znajomości języka, w którym naucza lub prowadzi zajęcia – ukończyła studia magisterskie na kierunku filologia w specjalności danego języka obcego lub lingwistyki stosowanej w zakresie danego języka obcego lub ukończyła studia pierwszego stopnia:

- na kierunku filologia w zakresie danego języka obcego lub
- w specjalności danego języka obcego lub lingwistyki stosowanej.

Te same kwalifikacje ma osoba, która ukończyła studia wyższe w kraju, w którym językiem urzędowym jest dany język obcy lub ukończyła nauczycielskie kolegium języków obcych w specjalności odpowiadającej danemu językowi obcemu lub legitymuje się świadectwem znajomości danego języka obcego w stopniu co najmniej podstawowym, o którym mowa w załączniku do rozporządzenia.

Tenże załącznik zawiera wykaz świadectw znajomości języków obcych uznawanych przez MEN jako potwierdzenie kwalifikacji do nauczania danego języka obcego przez osoby spełniające pozostałe wymagania kwalifikacyjne. W porównaniu z załącznikiem do dotychczas obowiązującego rozporządzenia, do wykazu wprowadzono świadectwa z egzaminów z języka angielskiego przeprowadzanych przez City & Guilds International, a także zaktualizowano listę egzaminów uznawanych przez MEN za potwierdzenie odpowiedniej znajomości języka obcego, dostosowując ją do poziomów egzaminów w skali ALTE (Association of Language Testers in Europe), zgodnie z którą egzamin z języka hiszpańskiego Diploma Básico de Español como Lengua Extranjera (DBE), przeprowadzany przez Instituto Cervantes & Universidad de Salamanca oraz egzamin z języka włoskiego Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana, Livello 3 (CELI 3), przeprowadzany przez Università Stranieri di Perugia – zostały sklasyfikowane na poziomie podstawowym. W załączniku do poprzedniego rozporządzenia, egzaminy te potwierdzały zaawansowaną znajomość odpowiednio języka hiszpańskiego oraz języka włoskiego.